

Az „Élelmiszer az életért” Magyar Nemzeti Élelmiszer-technológiai Platform bemutatása

Dr. Sebők András

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht.

1

A "Food for Life" Európai Technológiai Platform célja

- Az élelmiszeripari **innováció** erősítése egész Európában a **versenyképesség** javítása érdekében
- **„Az ipar hangja” – az ipar meghatározó részvételével** – az érdekelt felek – kutatók, kormányzat, fogyasztói szervezetek, beszállítók, vevők, stb. – **bevonásával**
- Cél: új termékek, technológiák, szolgáltatások - nem maga a kutatás / tudományos kiválóság, nem a régi szokványos kutatási programok új elnevezése
- A K+F ipar számára fontos irányai, 15 évre előre
- Hazai megvalósítása: „Élelmiszer az Életért” Magyar Nemzeti Élelmiszer-technológiai Platform (2005. október 14.)

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

2

Az ETP és a Magyar Nemzeti Élelmiszer-technológiai Platform (MNÉTP) kidolgozott, nyilvánosan hozzáférhető dokumentumai

- ETP Jövőkép dokumentum
- ETP Stratégiai Kutatási Terv
- ETP Megvalósítási Akció Terv
- MNÉTP jövőkép – az ETP jövőkép adaptálása a Stratégiai Innovációs Tervvel közös dokumentumban
- MNÉTP: A magyar élelmiszeripar egyeztetett Innovációs Stratégiai Terve
 - Átdolgozott változat 2009. március (eredeti 2006)
- Elérhetőség:
 - ETP: <http://etp.ciaa.eu>
 - MNÉTP: www.techplatform.hu;
www.efosz.hu/Technológiai Platform

Az európai élelmiszeripar versenyképességének kihívásai (CIAA Benchmarking Report 2006)

- Nem kellő K+F ráfordítás / magyar: az EU 1/20-a
- Magas mezőgazdasági árszínvonal
- Bonyolult jogszabályok, sok adminisztráció, a megfelelés, bizonyítás költségei
- Koncentráló kiskereskedelem
- A versenyképesség növelésének egyik módja: az innováció
- A KKV-k nagy száma 98%, a forgalom kb. 50%-a

A magyar élelmiszer gazdaság helyzete, feladata

- Az élelmiszer stratégiai árucikk
- Piacvesztés belföldön ↔ nő az élelmiszerek iránti globális igény
- Az élelmiszeripar az egyik legnagyobb hazai feldolgozó ágazat – nemzeti jövedelem, foglalkoztatás
- Mezőgazdasági háttér
- A hazai politika és az élelmiszeripar
- Élelmiszer kiskereskedelem és innováció

A magyar élelmiszeripar egyeztetett innovációs stratégiai terve (1) MNÉTP 2009

Fő kihívások

- Olcsó, többségében gyenge minőségű áruk növekvő importja,
- Az olcsóságot egyoldalúan előtérbe helyező, az igénytelen fogyasztásra ösztönző, csak az árakat figyelembe vevő, a minőséget leértékelő szemlélet terjedése
- Az egészségtelen életmód és a helytelen étkezési szokások kedvezőtlen egészségi hatásai és a növekvő igény az egészségben eltöltött életszakasz meghosszabbítására
- A válság miatt csökkenő vásárlóerő

A magyar élelmiszeripar egyeztetett innovációs stratégiai terve (2) MNÉTP 2009

Fő kihívások

- A kettős árprés (magas mezőgazdasági árak, leszorított kiskereskedelmi árak és csökkenő vásárlóerő mellett a jövedelmezőség fenntartása)
- A társadalom elöregedése
- A szabadidő és kényelem felértékelődése
- A fogyasztói bizalom megrendülése (élelmiszer-biztonsági botrányok, szakszerűtlen tájékoztatás)
- A hazai ipar korlátozott erőforrásai és kapacitása (nemzetközi méretekben)
- A fenntartható fejlődés igényeinek való korlátozott megfelelés
- Az ellátási láncok globális versengése

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

7

A stratégia alapjai

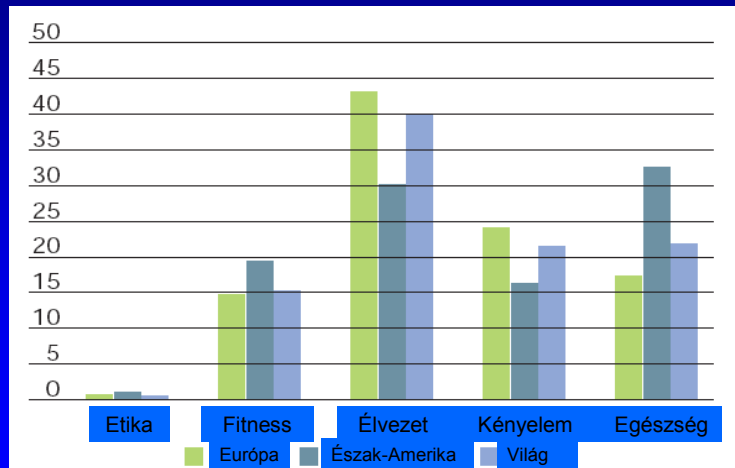
- Az árverseny megnyerését a magyar élelmiszeripar erőforrásai és kapacitásai nem teszik lehetővé
- Az innováció segítségével a magasabb hozzáadott értékű, megkülönböztethető termékekre, az értékarányos árra kell összpontosítani
- El kell ismertetni a megkülönböztethetően jobb minőséggel járó magasabb ráfordítást
- A belföldi piac egész Európában meghatározó jelentőségű
 - átlag 77%
 - belső export (EU) 17%
 - harmadik országba export 6%
- A kis lépésekben történő fejlesztés gyakran nagyobb hasznot hoz

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

8

Az innováció fő mozgatórugói Európában, Észak-Amerikában és a világon 2005-ben (%) (CIAA Data & Trends 2006)

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

9

Az élelmiszeripari innováció jellegzetessége

- Az innováció forrása alapján az iparágak 4 fő csoportba sorolhatók
 - a más iparágak számára inputokat kifejlesztő iparágak: szoftver, alapanyag, gép gyártók
 - az **innovációt a beszállító iparágak inputjára** alapozó iparágak: **élelmiszeripar**, könnyűipar
 - a komplex rendszerek fejlesztésével innovációt végzők: ICT, elektronikai ipar, úrkutatás
 - nagy kutatási igényű technológia alkalmazásával innovációt végzők: biotechnológia, anyagtudományok, gyógyszeripar
- Nagy lehetőségek a **beszállító iparágak** (eszközök, berendezések, anyagok, stb.) és a **határterületek** új eredményeinek alkalmazásában

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

10

A magyar élelmiszeripar egyeztetett innovációs stratégiai terve (3) – MNÉTP 2009 - Megoldások

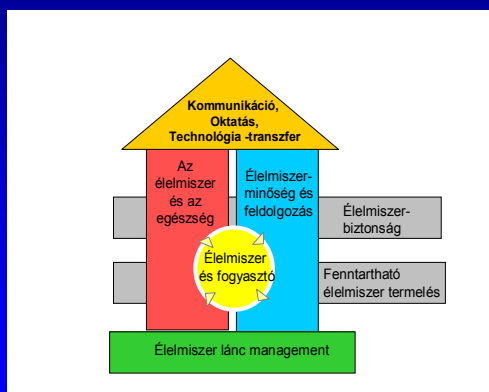
- A K+F ráfordítás növelése és kiszámíthatóvá tétele
 - állami
 - vállalati
 - az EU források megszerzése
- A technológia transzfer javítása (kiemelt fontosságú)
- Összpontosítás néhány fő területre:
 - élelmiszer-minőség és feldolgozás
 - fenntartható fejlődés
- Támogató területek
 - élelmiszer-biztonság
 - terméklánc-menedzsment
 - az élelmiszer és a fogyasztó
 - a táplálkozás és az egészség közegészségügyi vonatkozásai

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

11

„Az élelmiszer az életért” Európai Technológiai Platform Stratégiai Kutatási Terve (A magyar fő irányok vastagon szedve)

1. Az egészségtudatos választás könnyűvé tételének biztosítása
2. Egészséges étrend kialakítása és fenntartása
3. **Kiváló minőségű, nagyobb hozzáadott értékű élelmiszer-termékek rendelkezésre bocsátása**
4. Olyan biztonságos élelmiszerek biztosítása, amelyekben a fogyasztók megbízhatnak
5. **Fenntartható élelmiszer-termelés elérése**
6. Az élelmiszerlánc irányítása
7. **A kommunikáció, oktatás és technológia-transzfer optimalizálása**

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

12

Élelmiszer-minőség és feldolgozás (1)

- Megkülönböztethetően előnyös tulajdonságú:
 - nagyobb **élvezeti értéket és kényelmet** nyújtó;
 - a **hagyományos** élelmiszerek tulajdonságait megőrző
 - a **magyar fogyasztó ízlésének** jobban megfelelő és helyi
 - az **egészségtudatos étrendet** segítő termékek fejlesztése
- A **feldolgozási technológiák** és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése – a **fenntarthatóság** szempontjai

Élelmiszer-minőség és feldolgozás (2)

- A **hatékonyság növelő és veszteség csökkentő módszerek** és műszaki megoldások alkalmazása
 - költségcsökkentés a minőség megőrzése mellett
- Szorosabb **együtműködés a határterületekkel** (ICT, gépipar, orvostudomány, logisztika, stb.) – a képességek és erőforrások kombinálása meghatározó szakértelemmé

A fenntartható élelmiszer-termelés (1)

- A fenntartható élelmiszer-termelés szempontjainak érvényesítése a feldolgozási technológiák és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése során
- A magyar élelmiszerekről kialakítandó kép:
 - Természetes jellegű, hamisítatlan, környezeti szennyeződésektől mentes
 - Kedvező természeti adottságok, válogatott nyersanyagok
 - Szekértelem, gondosság

A fenntartható élelmiszer-termelés (2)

- A módszertan fejlesztése
- Az erőforrások hatékonyabb hasznosítása (víz, talaj, energia, nyersanyagok, csomagolóanyagok, melléktermékek, veszteség csökkentés)
- A termékpályák hatékonyabb irányítását segítő módszerek
- Együttműködés és élelmiszerlánc mentén :a hozzáadott érték növelésére, módszerek a mezőgazdasági technológiák fejlesztési eredményeinek integrálására

Együttműködés az egészségügyel és a gyógyszeriparral

- Termékfejlesztés
 - Az egészségtudatos étrendet segítő termékek fejlesztése
- Az élelmiszer és a fogyasztó
 - Az egészségtudatos táplálkozást segítő élelmiszerek fogyasztói választásának megértése, a helyes választás elősegítése
- Az egészségtudatos étrendre vonatkozó helyes kommunikáció

A táplálkozás és az egészség népegészségügyi vonatkozásai

- A kutatások célja az egészségben eltöltött életszakasz meghosszabbítása a helytelen étrenddel és életmóddal összefüggő megbetegedések megelőzésével
 - elhízás,
 - szív- és érrendszeri megbetegedések,
 - cukorbetegség,
 - daganatos betegségek

Az innováció alapját képező javasolt kutatási területek (1)

- A magyar lakosság étel-miszer-fogyasztásának felmérése
- Az állítások bizonyítása
- Hozzájárulás az egészség megőrzésére és javítására irányuló táplálkozási és ételmezési stratégiához az étel-miszer-tudományi szempontokkal, különösen az alábbi területeken:
 - a gyermekek testi és szellemi fejlődése;
 - a felnőttek egészséges testtömege, és az elhízás megelőzése;
 - az immun funkciók és a szellemi teljesítmény;
 - az egészséges emésztőrendszer megőrzése a jó közérzet és a betegségekkel szembeni ellenállóképesség elősegítése érdekében;

Az innováció alapját képező javasolt kutatási területek (2)

- a táplálkozás és egészség kulcs stratégiai kutatási területeinek alapjai: biomarker kutatás és validálásuk (epidemiológia, rendszerbiológia/ táplálkozásgenomika, intervenciós vizsgálatok).
- Az alacsony árfekvésű termékek táplálkozás-egészségügyi megítélése a minőségi termékekkel összehasonlítva.
- Az étel-miszerre alapozott új és hatékony stratégiák az étrenddel összefüggő megbetegedések kockázatának csökkentésére (pl. szív- és érrendszeri megbetegedések, 2. típusú cukorbetegség, csontritkulás, elhízás és rák).

Az innováció alapját képező javasolt kutatási területek (3)

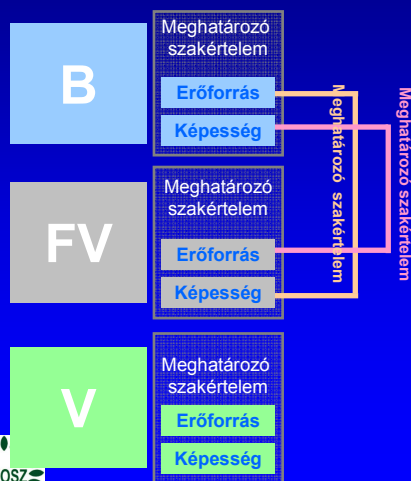

- A táplálkozás hatása az öregedési folyamatokra, pl. energia-felvétel.
- Az egészségtudatos étrendre nevelő programok kidolgozása.

Az erőforrások, képességek és meghatározó szakértelem kombinálása

- A lánc tagjai / határterületei kombinálhatják egyes erőforrásaikat és képességeiket egy közös versenyelőny (meghatározó szakértelem) létrehozása érdekében
- Ez a szemlélet segíti őket abban, hogy olyan meghatározó szakértelmet alakítsanak ki, amelynek egyénileg nincsenek birtokában
- A lánc tagjainak / határterületeinek a meghatározó szakértelem kiépítéséhez az eltérő, de egymást kiegészítő erőforrásaikra és képességeikre kell összpontosítaniuk

Erőforrások

- **Erőforrások:** a termelési folyamatok inputjai, állóeszközök, az egyes alkalmazottak tudása és tapasztalata, szabadalmak, pénzügyi források, tehetséges vezetők
 - Kézzelfogható erőforrások – pénzügyi, fizikai, technológiai, szervezeti (vagyon, amely látható és számszerűsíthető)
 - Nem kézzel fogható erőforrások – emberi erőforrások, innováció, hírnév
- Önmagukban az erőforrások nem teremtenek stratégiai előnyt egy vállalat számára

Alapfogalmak (2)

Erőforrások

Képességek

- *Az a felkészültség, hogy egy kívánt végső állapot / kimenetel elérése érdekében tudatosan, integráltan alkalmazzák az erőforrásokat*

Képességek

- Egy vállalat képességeinek fő alapját alkalmazottainak tapasztalata és tudása jelenti
- Önmagában az, hogy egy vállalatnak jó/erős képességei vannak az erőforrások célirányos alkalmazására még nem jelent versenyelőnyt

Alapfogalmak (3)

Erőforrások

Képességek

Meghatározó
szakértelem

- *Olyan erőforrások és képességek, amelyek segítik a lánc egy tagját abban, hogy felülmúlja versenytársait*

A technológia transzfer szerepe

- A meglévő tudás alkalmazásának elősegítése

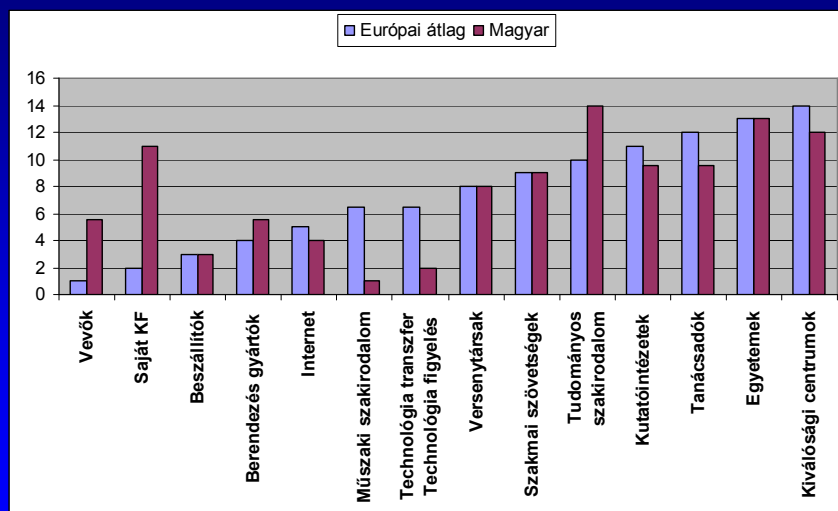

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

27

Az innováció legkedveltebb forrásai (rangsor szerint)

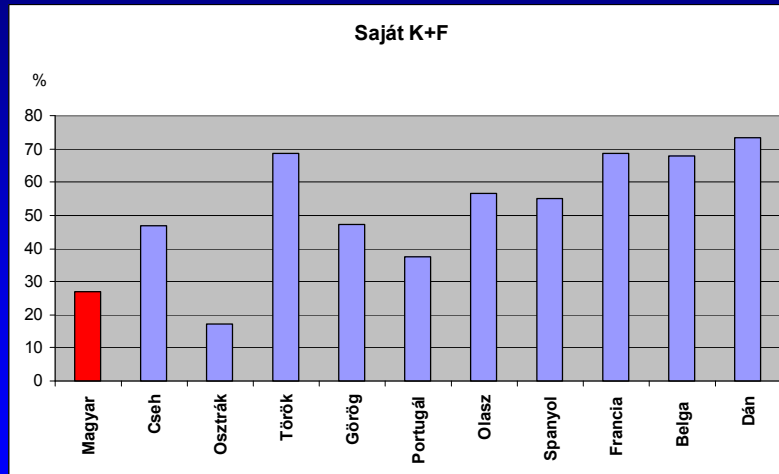
2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

Forrás: SMES-NET

28

A saját K+F mint az innováció forrása

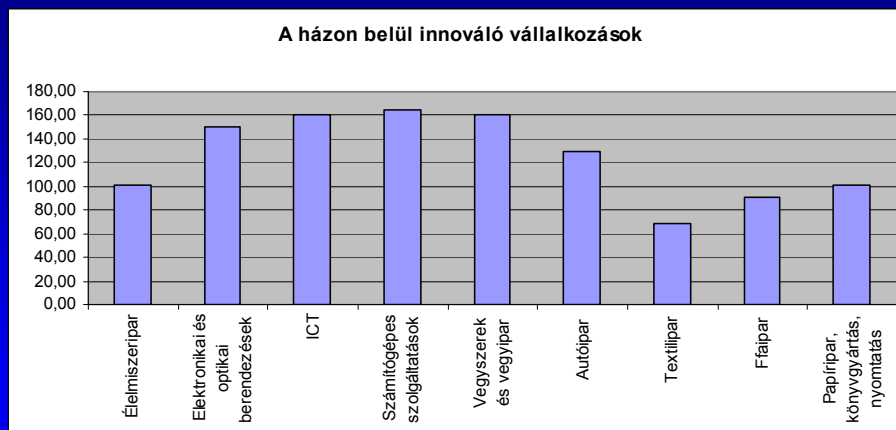
2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

Forrás: SMEs-NET

29

Az élelmiszeripar összehasonlítása más iparágakkal

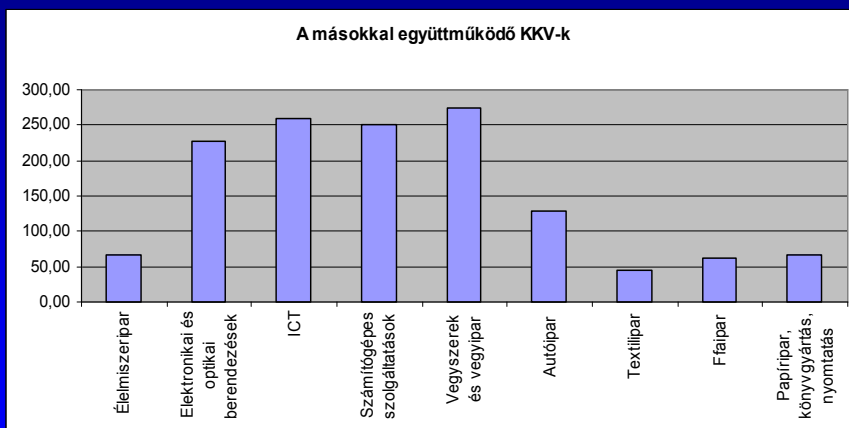
2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

Forrás: ETP "Food for Life"
SME Task Force

30

Az élelmiszeripar összehasonlítása más iparágakkal

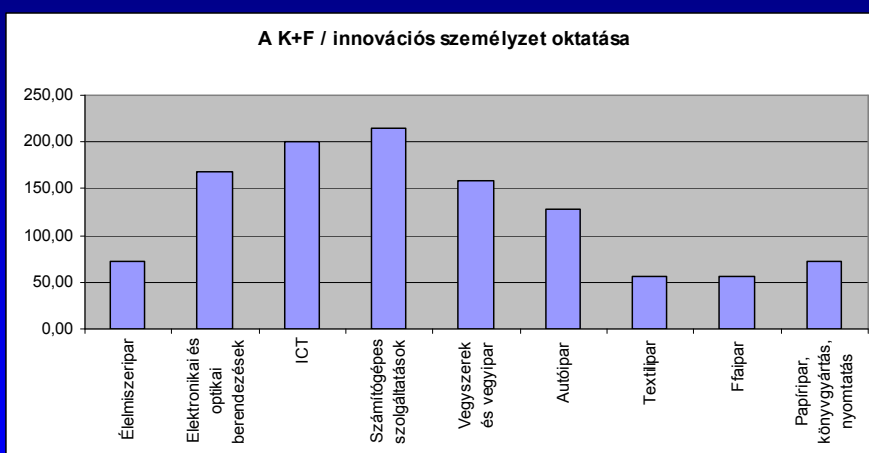
2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

Forrás: ETP "Food for Life"
SME Task Force

31

Az élelmiszeripar összehasonlítása más iparágakkal

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

Forrás: ETP "Food for Life"
SME Task Force

32

A külső K+F szolgáltatók innovációs célú használatának akadályai KKV-knál

- Nehéz megtalálni a megfelelő partnert
- A K+F szervezetekkel való tárgyalási tapasztalatok hiánya
- A megfelelő technológia/ tudás megtalálása nehéz, a bevezetés menedzselésének nehézségei
- Kevés tapasztalat a szellemi tulajdonjogok védelmében és az információ bizalmas kezelésében
- Korlátozott tapasztalatok az együttműködés lebonyolításában és a közös kockázat vállalásában
- Eltérő fontossági sorrend az ipar és a kutatók szempontjai között

Eltérő fontossági sorrend az ipar és a kutatók szempontjai között

Az ipar K+F elvárásai

- Megoldás egy problémára
- Hozzáférés olyan technológiákhoz, módszerekhez, tudáshoz, amelyekkel a vállalat üzleti teljesítménye, termelékenysége javítható
- Könnyen használható
- Viszonylag rövid idő alatt nyereségesen bevezethető a gyakorlatba

Kibocsátott eredmények:

- új termékek, technológiák, szolgáltatások

A kutatók szemlélete

- Validált állítások, bizonyítékokra, tényekre, megfigyelésekre, adatokra alapozva
- Tudományos kiválóság
- Vonakodás az egyértelmű állásfoglalástól, ameddig nem áll rendelkezésre minden bizonyíték – hosszabb idő kell

Kibocsátott eredmények:

- új tudás
- támogatott projektek
- új tudományos publikációk

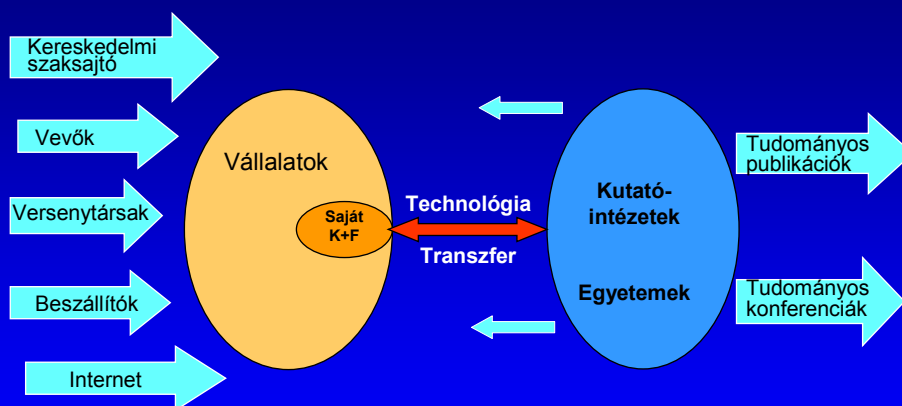
A K+F eredmények alkalmazása az iparban

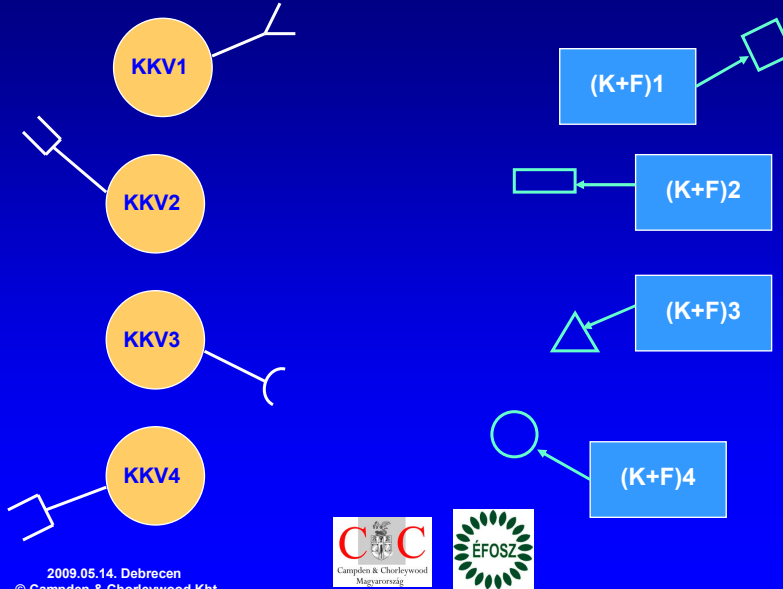
- Az ipart elsősorban az érdekli, hogy hogyan és mire lehet használni egy megoldást, nem az, hogy hogyan működik
- Nem érdekes, hogy a megoldás új kutatási eredmény vagy már meglévő ismeretek alkalmazása
- Világos, egyértelmű útmutatás kell, de nemcsak a tökéletes, hanem a részleges megoldások is elfogadhatóak lehetnek, ha reális esély van a sikerre és megadjuk a korlátokat és kockázatokat is
- Az ipar számára érthető megfogalmazás
- A meglévő feltételek, erőforrások mellett alkalmazható

Az innováció információ forrásai

Technológia transzfer – Technológiai nyomó hatás

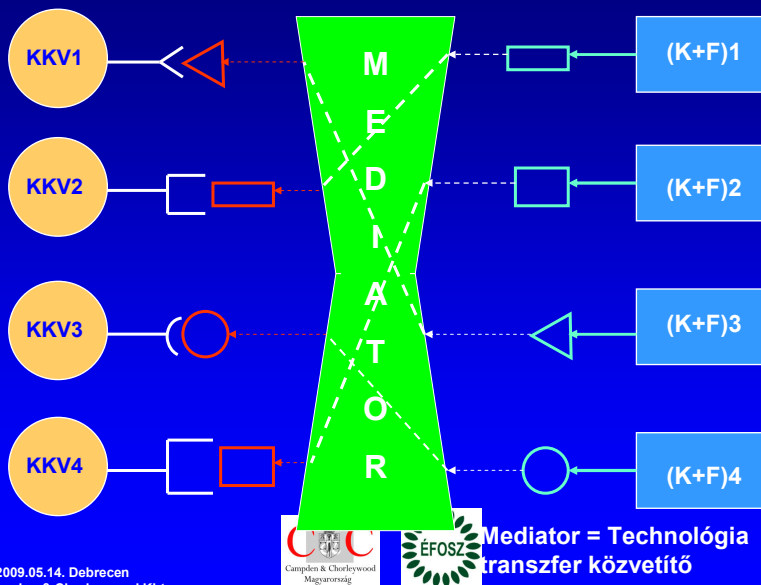

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

37

Technológia transzfer – Az ipari igények húzóhatása

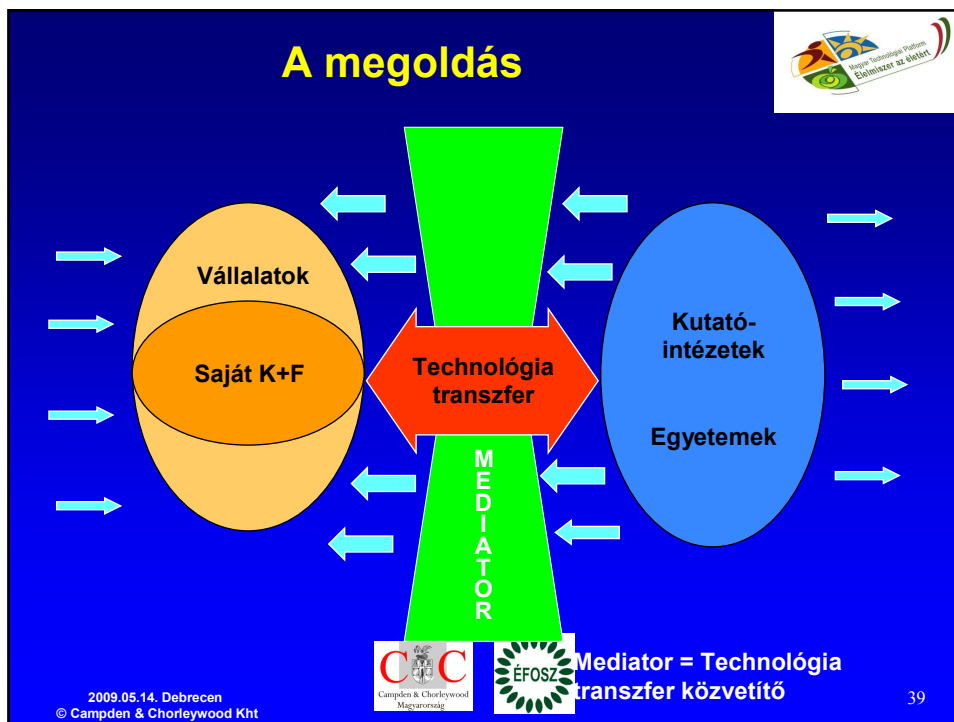

2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht

Mediator = Technológia
transzfer közvetítő

38

- ## Technológia transzfer (1)
- A meglévő tudás hasznosítása hasonlóan fontos, mint az új tudás kidolgozása
 - Az eredmények gyakorlati alkalmazásának elősegítése
 - Szemléletváltóztatás: ipar- kutatók-kormányzat-egyéb érdekelt felek: mezőgazdaság, kiskereskedelem, stb.
 - Rendszeres párbeszéd, együttműködés, egymás gondolkodásmódjának, nyelvének megértése
 - Az ipar megoldandó problémáinak összegyűjtése, közös megfogalmazása
 - Az információ és tudás átadás módszereinek fejlesztése: az ipar számára érthető, hasznosítható módon megfogalmazva, rendszerezve és hasznosítható megoldások formájában hozzáférhetővé téve
 - Jó gyakorlat útmutatók
- 2009.05.14. Debrecen
© Campden & Chorleywood Kht
- 40

A KKV-k innovációjának elősegítése

- Lehetőség: a korlátozott erőforrások közös felhasználása
 - Kollektív (csoportos) kutatás
 - Innovációs hálózatok, klaszterek (nemzeti, tematikus, regionális)
 - Kollektív marketing
 - Ellátási lánc menedzsment

- TRUEFOOD FP6 Integrált projekt : A hagyományos élelmiszerek fejlesztése innovatív módszerekkel – Technológia transzfer egység (TDU) létrehozás az ÉFOSZ-nál
- A TDU-k működési módjának kidolgozása, kipróbálása

Technológia transzfer (2)

- A K+F eredmények gyakorlati alkalmazásának javítása a meglévő tudás jobb felhasználásával
- Együttműködés az élelmiszer ellátási lánc mentén
- A szaktudás és az erőforrások kombinálása
- Együttműködés a határterületekkel és a beszállító iparágakkal
- Az ipar saját technológia transzfer központjának létrehozása (MNÉTP – ÉFOSZ)
- A helyes arány kialakítása a nemzeti, a regionális és az ágazati innovációs hálózatok és projekt támogatások között
- Piaci alapon igénybe vehető innovációt segítő szolgáltatások (projekt menedzsment, finanszírozás, marketing, jogi, IPP, stb.)
- A K+F eredmények gyakorlati bevezetését segítő pénzügyi konstrukciók

Az Innovációs Megvalósítási Terv

- A megvalósítási terv célja a stratégiai innovációs tervben meghatározott feladatok lebontása konkrét intézkedésekre
 - A fontossági sorrend meghatározása
 - Az egyes intézkedések megtervezése
 - Megnevezés
 - Időtartam
 - A tevékenység / projekt jellege
 - A szükséges finanszírozás megoszlása
 - A megvalósításhoz szükséges összeg
 - Emberi erőforrások
 - K+F programok
 - A vonatkozó K+F programok jellege

Az MNÉTP Innovációs Megvalósítási terve

- A tevékenység/projekt jellege:
- kutatási feladat
 - demonstrációs / projekt / gyakorlati kipróbálás (pilot projekt)
 - tanulmány
 - hálózat, együttműködési tevékenység
 - oktatás
- A szükséges finanszírozás megoszlása:
- ipar + egyéb magán
 - magyar állam
 - EU - közpénz

Mit kínál az MNÉTP (1)

- Az élelmiszeripar szempontjai szerint rendszerezett nemzetközi és hazai tudás terjesztése, átadása magyarul
- A hazai élelmiszeripari innováció erősítése, igényeinek összegyűjtése, rendszerezése és képviselete
 - A helyzet felmérése, kritikai értékelése nemzetközi összehasonlításban, javaslatok és programok kidolgozása és megszervezése:
 - Önerőből
 - Erőfeszítések a hazai kormányzati és EU politikák kedvező befolyásolására és támogatások megszerzésére
- A hazai ipar K+F igényeinek összegyűjtése, hazai és nemzetközi képviselete (ETP Food for Life, EU Bizottság, CIAA, EUREKA/EUROAGRI+)

Mit kínál az MNÉTP (2)

- Az élelmiszeripar és a K+F szervezetek közötti együttműködés erősítése
 - módszeres kapcsolatépítés, hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer
 - a vállalati K+F igények és rendelkezésre álló hazai tudás felmérése és az összekapcsolódást segítő szolgáltatás létrehozása
- A technológia transzfer erősítése
- Az élelmiszeripari innovációt segítő módszertani és tematikus K+F programok szervezése
- Kapcsolatfelvétel

Kapcsolatfelvétel belépés az MNETP-be

- Az MNETP honlapjának címe:
<http://www.techplatform.hu>

Keleti Emil, MNETP titkárság: e.keleti@efosz.hu
Dr. Sebők András, tudományos koordinátor:
a.sebok@campdenkht.com

EUREKA – EUROAGRI FOODCHAIN

- A vállalatok által kezdeményezett piaci célt szolgáló nemzetközi K+F együttműködési projektek támogatása
- 2 ország legalább 2 vállalata között
- Nemzetközi mezőgazdasági és élelmiszeripari projektsegítő szolgáltatás
- A hazai élelmiszeripar és mezőgazdaság által alig kihasznált lehetőség
- Évi 500 millió Ft pályázati támogatás

